

Kamp, som de vidste forestod, ledsagede dem til Eksamen. Det lettedes i høj Grad, da man fik den Lovbestemmelse, at Børn i de private Skoler var fritagne for ved Eksamen at blive overhørt i Religionskundskab, naar en Præst i Folkekirken, efter at have besøgt de private Skoler, kunde fremlægge Vidnesbyrd om, at Børnene i den Henseende var tilstrækkelig underviste. Efterhaanden dulmedes Modstanden mod de private Skoler stærkt, og man har jo endda oplevet, at der selv fra tidligere Modstandere indenfor den offentlige Skole er blevet ydet dem Anerkendelse, idet man har Forstaaelsen af, at de ved deres mere frie og friske Undervisning har bidraget til ogsaa at fremhjælpe en bedre Undervisning end den, man tidligere havde i de offentlige Skoler.

Det, der nu sker ved dette Lovforslag om Understøttelse til de frie Børneskoler, er jo en Fortsættelse af, hvad der er sket tidligere. Jeg har altid opfattet det saaledes, at der her egentlig ikke var Tale om en Understøttelse, men om en Erstatning fra det offentliges Side til de Forældre, som selv paatog sig Undervisningen af deres Børn, enten de nu gjorde det i Hjemmet eller i private Skoler, idet disse Forældre til det offentlige Skolevæsen yder ganske de samme Bidrag som de, der faar deres Børn frit undervist i de offentlige Skoler. Det første Bidrag til Skolerne fremkom i 1899, ved Skoleloven af 24. Marts 1899. Da begyndte det meget beskedent med et Bidrag af Statskassen til Skolerne paa 35 000 Kr., hvoraf Ministeren forbeholdt sig selv at fordele de 10 000 Kr. Men dette Tilskud var dog betinget af, at ogsaa vedkommende Kommune gav et Bidrag til Skolerne. Ved Skolelovens Fornyelse ved Lov af 29. Marts 1904 blev Tilskuddet sat op til 45 000 Kr., saaledes at Ministeren kun forbeholdt sig 10 000 Kr. at anvende efter eget Skøn. Endnu fastholdt man den Gang som Betingelse for at yde Tilskud fra Staten, at ogsaa Kommunen skulde give Tilskud, men man gav tillige Kommunerne Ret til, uden at spørge Amdraadet, at anvende indtil 6 Kr. pr. Barn. Ved Lov af 27. Maj 1908 blev saa Tilskuddet sat op til 110 000 Kr., hvoraf Ministeren fremdeles forbeholdt sig 10 000 til Anvendelse efter eget Skøn, og ved samme Lejlighed bortfaldt den Betingelse, som hidtil havde været gældende, at ogsaa Kommunen skulde give Tilskud til Skolerne. Det var nødvendigt, at denne Betingelse bortfaldt. Det viste sig nemlig efterhaanden, at der var

Kommuner, hvor man rent principmæssigt nægtede at yde et saadant Tilskud, selv om der, henset til Kommunens Økonomi, overfor det øvrige Skolevæsen, meget vel kunde være Anledning dertil. Ved den nævnte Lejlighed blev der sat en Grænse for, hvor stort Statens Tilskud maatte være, idet det blev bestemt, at det ikke maatte overstige 12 Kr. pr. Barn.

Alt dette angik de private Skoler paa Landet. Saa kom Købstadskolerne til — i Købstæderne er der jo ogsaa Skoler af samme Art og enkelte Steder ret store Skoler — ved en Bevilling paa Finansloven. I 1916 kom de ind paa en særlig Lov med deres Tilskud, og til begge Arter af Skoler har der senere under den Dyrtdid, der har hersket under Krigen, været ydet Dyrtdidshjælp.

Det Lovforslag, der nu foreligger, er, som Ministeren udtalte, Resultatet af en Overenskomst mellem alle Partier i Folketinget, en Overenskomst, som sluttedes under Behandlingen af den store Lønningslov for den offentlige Skole, idet man da ikke kunde enes om et Ændringsforslag, gaaende ud paa at optage en Bevilling til de frie Skoler, ligesom man havde gjort ved Loven af 1908. Der har været i nogen Grad delte Meninger om den rette Forstaaelse af denne Overenskomst, selv Undervisningsministeren har misforstaaet den og troet, at naar man nu vilde give en Lov, der sikrede de frie Skoler et vist Tilskud, maatte det gælde alle de frie Skoler, som tidligere har faaet Tilskud saavel under den ene som under den anden Form, men der blev fra anden Side gjort gældende, at saaledes maatte Overenskomsten ikke forstaaes, den skulde forstaaes saaledes, at det Tilskud, man her vilde give ved særlig Lov, kun angik de frie Skoler paa Landet. Dermed har man ikke udtalt sig imod, at der ogsaa gives Tilskud til de frie Skoler i Byerne, men Forskellen er altsaa den, at medens det, der ydes som Tilskud til Skolerne paa Landet ved særlig Lov, gaar ind paa Finansloven under de sædvanlige Former for, hvad særlige Love kræver, maa det, der skal ydes til Byskolerne, opføres som en særlig Post paa Finansloven og fremkomme efter Andragende fra Skolerne hvert Aar. Man er kommet meget let fra denne Forandring i Ministerens Forslag, der gik ud paa, at Loven skulde omfatte saavel Skolerne i Byerne som dem paa Landet, idet man blot i Forslagets § 2 har ændret Ordene „udenfor København“ til: „paa Landet“. Derimod har man ikke